

Pagament per Serveis Ambientals: Introducció al Concepte

Dr. Ignasi Puig Ventosa

Poblet, 10 de maig de 2013

Projet cofinancé par le Fonds Européen
de Développement Régional (FEDER)
Project cofinanced by the European Regional
Development Fund (ERDF)

Índex

- 1. Què són els serveis ambientals i el Pagament per Serveis Ambientals (PSA)?**
- 2. Elements implicats en un PSA**
- 3. Avantatges, punts crítics i conclusions**

Què són els serveis ambientals i el Pagament per Serveis Ambientals (PSA)?

Què són els serveis ambientals

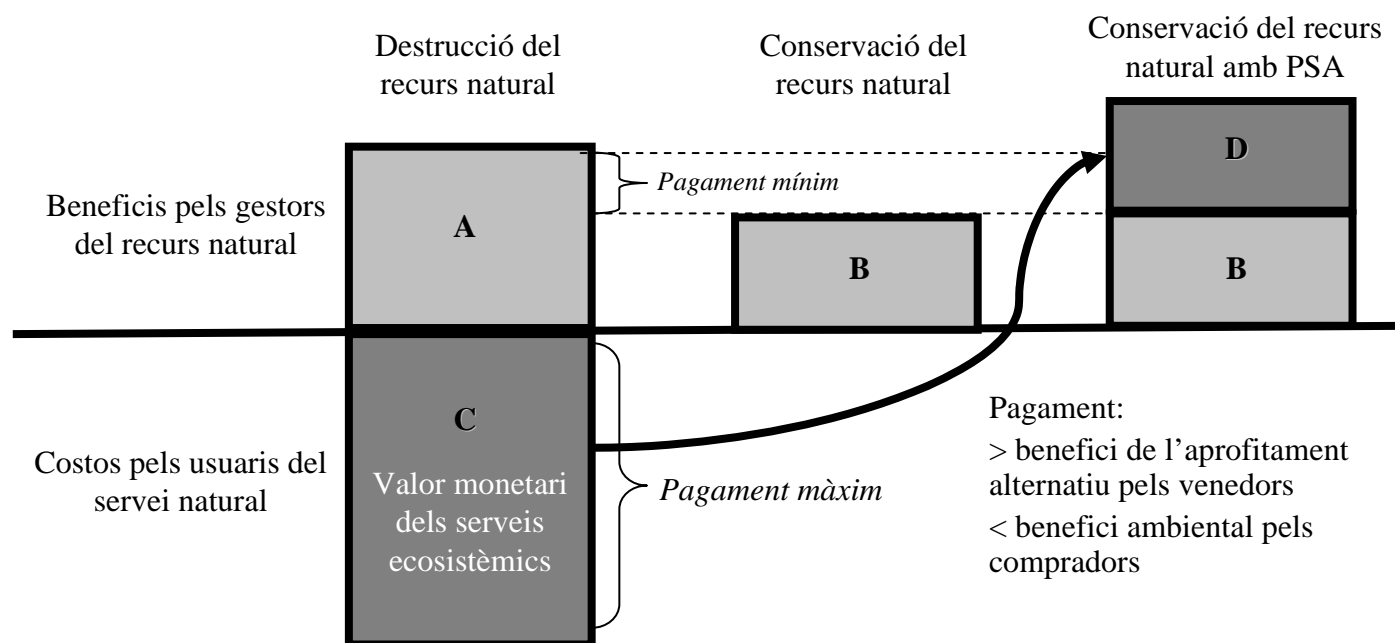
Serveis ambientals: són tots aquells serveis que la natura ofereix a l'espècie humana i a les altres espècies.

- **Serveis de suport:** són aquells serveis que creen les condicions bàsiques per al subministrament d'altres serveis (la producció primària, la formació del sòl, el cicle de nutrients i la producció d'oxigen, etc.).
- **Serveis de subministrament:** tots aquells productes que s'obtenen dels ecosistemes (aliments, energia, aigua, fusta, etc.).
- **Serveis de regulació:** són aquells beneficis que s'obtenen de la regulació dels processos naturals (manteniment de la qualitat de l'aire i l'aigua, regulació del clima, regulació de l'erosió del sòl i de les inundacions, etc.).
- **Serveis culturals:** els beneficis no materials que s'obtenen dels ecosistemes (enriquiment espiritual, desenvolupament cognitiu, experiències estètiques, serveis recreatius i educatius, etc.).

Definició del concepte de PSA

Un PSA és una transferència de recursos (econòmics o en espècie) entre agents socials amb l'objectiu d'incentivar actuacions més sostenibles per part dels propietaris/gestors de recursos ambientals.

Elements implicats en un PSA

Principals actors implicats

En general, en un PSA es poden distingir tres tipus d'agents implicats:

- **Proveïdors del servei ambiental:** privats, comunitats locals o gestors públics que tenen la capacitat de decidir en la gestió del recurs.
- **Compradors o beneficiaris del servei ambiental:** agents que es beneficien de l'existència de l'externalitat positiva que suposa un servei ecosistèmic.
  - **Intermediaris:** faciliten les negociacions entre proveïdors i compradors, i contribueixen al disseny del programa (públic o privat).

Naturalesa del PSA

En funció de la naturalesa del comprador en el pagament per serveis ambientals, podem definir:

- ✓ PSA privat: els compradors son individus i empreses que es beneficien directament del servei ambiental i hi participen voluntàriament.
- ✓ PSA Públic: el comprador són les Administracions públiques actuant com a representant dels interessos de la societat en conjunt.
- ✓ PSA híbrid: els compradors són ONGs, fundacions i altres organitzacions. En aquest cas, els compradors no en són els directes beneficiaris, però paguen pels serveis ambientals que beneficien a la societat i al medi ambient en general (com els PSA públics) i de manera voluntària (com un PSA privat).

Altres aspectes d'un PSA

- **Pagaments associats** a un servei mesurable directament o a un canvi en l'ús del sòl que garanteixi la provisió d'un servei.
- **Dues categories:**
  - PSA que remuneren el proveïment d'externalitats positives.
  - PSA que remuneren la reducció d'externalitats negatives.
- **Possibilitats:** preu fix o subhasta; pagament únic o diferenciat.
- **Costos de transacció:** recerca científica, negociació, disseny del mecanisme, gestió del pagament, del control, de la formalització contractual de l'acord, i de les possibles sancions.

Criteris generals en un PSA

- **Condicionalitat:**

- La relació entre serveis ambientals i actuacions dels proveïdors ha de poder ser quantificada;
- Es realitzen activitats de control.

En molts casos, el compliment d'aquestes dues condicions és molt difícil científicament i/o econòmicament inviable pels costos de transacció associats.

- **Adicionalitat:** el PSA contribueix al proveïment de serveis ambientals que d'altra manera no es produirien.

Avantatges, punts crítics i conclusions

Avantatges

- Pot fer de contrapès als incentius a la degradació ambiental, que moltes vegades tenen caràcter econòmic.
- Possibilitat de mobilitzar recursos addicionals per a la conservació del patrimoni natural:
  - involucrant nous actors;
  - afavorint la creació de nous instruments d'ajuda per part de l'AAPP.
- Potencial reforç a les entitats locals/territorials en la gestió del territori.
- Responsabilització dels propietaris/gestors dels recursos naturals.
- Més flexibilitat que les polítiques “comandament i control”.
  - Fa evident a la societat la importància dels serveis, mitjançant la disponibilitat a pagar dels compradors.
  - Eina d'educació ambiental: es pot associar a producció de material informatiu i recerca científica.

Punts crítics

- Riscos de la mercantilització de la natura -> possible afebliment de les motivacions ètiques i de la relació entre comunitats i natura, possible desincentiu a la conservació si el preu disminueix.
- Problemes associats a la valoració monetària.
- Necessitat de garantir condicionalitat (i addicionalitat?), i de decidir nivell de diferenciació (fins a quin punt el pagament ha de dependre de les característiques del territori a conservar).
- Possible creació de desigualtats entre territoris.
- Els subsidis no han de crear dependència en el sector agrari i forestal.
- Evitar incentius perjudicials.

Conclusions

- **Un PSA és efectiu per a la conservació quan:**
  - La barrera per a la conservació és principalment el factor econòmic i una petita remuneració pot canviar les decisions individuals dels propietaris o gestors de recursos naturals.
  - Els drets de propietat i el servei ambiental estan ben definits.
  - Es poden identificar compradors i proveïdors, i és possible una transacció entre aquestes dues categories d'actors.
- **No és casualitat que fins ara els esquemes PSA privats no hagin proliferat, i això fa qüestionar el seu potencial.**
- **La noció de PSA i els criteris de condicionalitat/addicionalitat poden ajudar a orientar polítiques públiques.**

Gràcies per l'atenció!

Dr. Ignasi Puig Ventosa
ipuig@ent.cat